

סוגיות תפילה-1 / הקדמה

1. מהר"ל נתיב העבודה (פרק ב')

יש שואלין על התפילה, אם ראוי האדם שיתן השם יתברך אליו הדבר שהוא מתפלל- למה לא יתן אליו בלא תפילה? ואם אין ראוי אליו- אם כן, אף אם יתפלל ויבקש, וכי בשביל תפילתו יתן אליו?!... אבל דבר זה, כי התפילה היא להשלים את האדם מה שהוא חסר, ואז השם יתברך שומע תפילתו ובקשתו, כאשר האדם הוא חסר וצריך אל השלמה.

2. רמב"ם (הלכות יסודי התורה, פרק א', הלכה י"א)

וכיון שנתברר שאינו גוף וגויה, יתברר שלא יאָרע לו אָחד מְמאָרעוֹת הגופות. לא חבור ולא פְרוֹד. לא מקום ולא מְדָה. לא עֲלִיָּה ולא ירִידָה. ולא יָמִין ולא שְׂמאל. ולא פְּנִים ולא אַחֲזֵר. ולא יְשִׁיבָה ולא עֲמִידָה. ואינו מצוי בְּזָמַן, עד שְׁיִהְיֶה לוֹ רֵאשִׁית וְאַחֲרִית ומִנְיָן שְׁנַיִם. ואינו מְשֻׁתָּנָה, שְׁאִין לוֹ דְבַר שְׁיִגְרֵם לוֹ שְׁנַיִם.

3. שמונה קבצים (קובץ א', ש"ד)

המחשבות הזרות שבתפילה, הן באות מפני הקושי הכללית שיש על ענין התפילה: שלכאורה אין לה מקום, מפני שאין שייך לומר לגבי הקב"ה שינוי רצון בכלל, ובפרט ע"י פיוס ותפילה. ואינן מסתלקות כי אם על פי אותן התשובות שעל ידן התפילה מתיישבת, שכללותן הן שתי אלו הידיעות: האחת, שהתפילה היא בנויה על הרגשת הנפש ולא על השכל, וכל הגדרים הללו וגזירותיהם, וכל השלילות שלגבי האלוקות- הכל בא מצד השכל, ואין התפילה מקושרת עם כל פרטיהם. והשנית, שבאמת כל היחוש שבין האדם לקונו, הוא מצד גזירה ושפע של המצאה אלוקית, וההמצאה הזאת גוזרת היא למלאות את כל התפקידים של האדם בהנהגה האלוקית בעולם, ואחד מהתפקידים החשובים הוא נתינת מקום לתפילה, שעל כן יש באמת מקום גדול לתפילה, והיא עומדת ברומו של עולם. וכל הסעיפים של כוונות התפילה מסתעפים מאלה השורשים, וכפי הרחבתם והעמקתם הם שוללים את המחשבות הזרות, ועושים את התפילה לתפילה זכה.

4. שם (קובץ א', תרס"ד)

החושב בתפילה שמשנה את העניין האלוקי- הרי זה מחרף ומגדף, והחושב שאינו משנה אלא את עצמו, הרי זה מקטין את ערך התפילה, ועמה יחד את כל הערך של העבודה האלוקית. אבל המכוון, שהוא פועל לשנות את עצמו לטוב, ועל ידי היחש שעצמות הויתו משתנה- משתנה כל הערך של כל ההויה אליו לעילוי ולטוב, כי ההויה כולה מתפעלת מאחד מחלקיה הרוחניים ביחוד, וכל מה שהתוכן הרוחני המביא את החליפות הוא יותר נעלה ויותר כולל, כן השינויים הם יותר עצומים ויותר פועלים בשפעת טובתם. זהו העובד בכוונה הראויה שהנפש מתמלאה ממנה והעולם מתברך.

5. עולת ראי"ה (הקדמה- א')

לפני התפילה צריך להרגיש את הצורך של התפילה ואת העונג של התפילה. אין התפילה חפצה לשנות שום דבר באלוקות, שהיא מקור הנצחיות ואינה בגדר ההשתנות, אלא להתעלות עם כל השנויים החלים על הנפש, ועל כל העולם כולו, במידה שהנפש קשורה בו, אל הרוממות האלוקית. היא מדברת בענין האלוקי, שהיא כוספת אליו, כפי מידותיה בחופש גדול, ובחופש זה מתגלה לה אורה ואמיתה. היא מדברת אל ד', כאל מלך מושל העלול להשתנות, כאל אב המוכן לשינויים, כאל צדיק ונדיב המוסיף צדקה ונדיבות ע"י התעוררות מרוח אחר, מפני שכשהיא חפצה להתעלות אל האלוקות- הרי היא כבר מתעלה ברצונה, ורצונה הוא כל עצמות הוייתה.

6. קבצים מכי"ק (פנקס ה', עמ' קע"ה)

התפילה, מוצאת לה ניגוד מההשכלה השטחית, הטוענת: איך תועיל התפילה, וכי האלוקות תשתנה?! אבל השכלה עניה זו, אינה יודעת כי כל כך מרום ונשגב הוא תוכן התפילה, עד שאין מצידה שום מקום ושום מידה שאינם מתעלים בעילוי האלוקי, והמתפלל עצמו קורא לאלוקות המתגלה בתוכיותו, ובכל הוויית נשמתו, שהארה זו ודאי משתנה היא על ידי השינוי שיש במקבל, בנפש האדם, שכולה מלאה שינויים.